

Lärarinnan Anna Axelssons berättar om skolstarten 1915.

År 1915 närmare bestämt 31 juli kom jag som ung nyutexaminerad lärarinna till Sofielund i Strömsholm. Ett internat för utvecklingsstörda barn. Jag kom med ett långsamt gående ångtåg från Sala med tågombyte i Tillberga och Kolbäck. Om jag inte misstar mig tog restiden tre timmar.

Vid hållplatsen Stuteriet som på den tiden nästan hade rang och värdighet av Central av mindre format skulle jag stiga av. Här fanns en långsmal byggnad med väntrum, bänkar och en kamin. Innanför hade föreståndare Ring ett litet rum med nödvändiga prylar för biljetter och gods. Detta var under ridskolans och stuteriets glansdagar, varför där alltid fanns gott om trafikanter och gods.

När jag stigit av tåget och fått ner mina pinaler, som inom parentes sagt inte var många, möttes jag av en lång, smal elev med en dragkärra. Den länge vänlige Paul hälsade mig välkommen men bjöd inte på skjuts vilket jag ett ögonblick faktiskt hade fruktat. Kärran var avsedd för resgodset givetvis, där de få sakerna låg och skramlade som torra ärter i en skida. Så vandrade Paul "vägen" med sin kärra, själv blev jag hänvisad till järnvägen som var litet kortare.

Hur jag kände mig? Ja, det var inte mycket jag visste om Sofielund då men bedårande vackert tedde sig såväl själva skolbyggnaderna som omgivningen på åsen. Bakom jättestora ekdungar och gamla vackra små röda stugor, slottsliknande herrgårdar där cheferna och funktionärerna vid Ridskolan och Stuteriet bodde syntes toppen av Strömsholms slottstorn, allt inhägnat av glittrande vatten från Freden, Kolbäckån och Ladugårdssjön.

På ostadiga ben vinglade jag in på skolan och gick enligt skick och bruk uppför stora trappan. Iklädd trekvartslång brandgul kappa, vit blus med små skära rosenknoppar på, en vit spetskrage, svart kjol och dito skor och strumpor av engelskt ullgarn (ej hemstickade). Kronan på verket utgjordes av en svart stråhatt med en snurra vid ena örat. Något fel på klädsel var det inte, fast ibland undrar jag, om det var så särskilt lyckat med skärblommigt till brandgult.

Uppkommen på trappan möttes jag och välkomnades hjärtligt av skolans dåvarande föreståndare (heter numera rektor) Elin Gunnarsson, en ganska rundnätt, vänlig medelålders dam med vattenkammat hår och klädd i något grått.

Jag kom direkt in i en väldig hall med jättestora blommande röda kaktusar bland vilka ett fint kaffebord stod dukat. Det var inte bara välkomstkaffe för den nya fröken utan samtidigt namnsdagsdito för föreståndarinnan.

Skolan skulle inte börja förrän om några dagar så varken lärarkamraterna eller alla barnen fanns på plats. Under väntetiden hade jag tillfälle att sätta mig in i en hel del detaljer. Så fick jag mitt rum anvisat.

Det var stort och vackert, relativt snyggt möblerat och med en hänförande utsikt åt Herrskogen och Oxhagen till. Centralvärme fanns men inte elljus förrän ett par år senare. En bordslampa med fotogen stod på bordet. Rummet låg vägg i vägg med en sovsal avsedd för tio pojkar. Som varande internat hade vi alla fritt vivre, tvätt, städning o.s.v. t.o.m. matpengar under semestern.

För alla jag träffade blev jag presenterad och ännu efter 60 år minns jag deras namn, såväl personalens som min första skolklass. Vi var endast två lärare i kunskapsämnen. På min lott kom de äldsta, 10-16-åringarna, endast tolv elever, men undervisningen måste ju ske högst individuellt.

Så blev det afton den första dagen. Kvällsmaten serverades för hela personalen vid ett mycket långt bord i matsalen på nedre våningen. Som varande dagens hedersgäst placerades jag bredvid Elin Gunnarsson. Bordet var vackert dukat med blommor, och i varje servett var en pensé instucken. Men vad som oroade mig en smula var att på varje tallrik stod en äggkopp. Ingen sked och inga ägg syntes till och inga skulle komma heller.

Maten bestod av smör, bröd och diverse smörgåsmat samt släpärter. Ett jättefat med släpärter kånkades in och glad blev jag för släpärter tyckte jag om och hade ätit många gånger. Men vad i allsin dar hade äggkopparna på tallrikarna att göra? Sån't frågar man inte om tänkte jag, bredde mig en limpsmörgås och beslöt att se tiden an.

Äntligen uppenbarade sig en tjänsteande, bjöd omkring ärterna och fyllde äggkoppen med hett smält smör. Som på ett givet tecken tog alla av skidorna, doppade dem i smöret och sög. Så enkelt var det, men jag hade aldrig ätit varmt smör till den rätten. Efter måltiden lästes en kort betraktelse och sedan gick var och en till sitt.

Mitt första intryck av Sofielund var enbart positivt, glada, vänliga människor, ljusa, vackra rum. Kyffen och prång med skåp, dörrar och dörrar, trappor hit och trappor dit, torrklosetter med massor av sittplatser blev senare upptäckter. Även så ett enda badrum med fem badkar avsett för såväl personal som barn.

Det var en mycket lycklig liten fröken som senare satt i den stora gröna divanen på det egna rummet. Det var nog inte många av mina studiekamrater som fått det så bra. Tänk bara, ingen möbelanskaffning av något slag, inga matlagningsproblem och vilken fin kontant lön 500 kronor per år! Lönen utbetalades två gånger per år. Senare steg ju lönerna något och månadslön infördes.

Men tro mig eller inte på mindre än tre år lyckades jag betala en skuld från seminarietiden på 1 000 kr. För ögonblicket kunde jag dock alls inte räkna ut vad jag skulle köpa för pengarna mer än möjligen en ny klänning. Svenska Dagbladet, Vestmanlands Läns Tidning och Idun fanns att läsa gratis, böcker lånade man av varandra.

Hemresan en gång per termin hörde nog till den dyraste posten, fem-sex kronor tur och retur. Skulle man till Strömsholm eller Kolbäck gick man naturligtvis. Först omkring tre år senare lyckades jag av den präktige affärsmannen och gode vännen Simon Ericsson få köpa en ny cykel för 160 kronor - på avbetalning givetvis. Men då var vi tre köpare samtidigt.

Visst var jag lycklig! Om ett par dagar skulle skolan börja och jag skulle få det arbete jag ända sedan småskolan önskat. Någon eventuell motgång eller något som helst misslyckande eller tillkortakommande av något slag hade jag då inte en tanke på. Krafter och entusiasm fanns i oanade mängder. Och det blev natt den första dagen.

Nästa dag anlände mina kamrater Hanna Hedlund och Irma Signell. Slöjdläraren hette Pettersson från Horn och som skomakarmästare och trädgårdsmästare tjänstgjorde Vilhelm Leo.

ANNA AXELSSON
1975